

A TOLKIEN CSALÁD KUTATÓJA

Készítette: Selmeczi Szonja (Níniel-Nienor), fordította: Feró Zsófia

Ryszard Derdziński (Galadhorn Galachalion Elvellon) lengyel Tolkien-kutató. Régóta foglalkozik Tolkien családfájával, a felfedezéseiről főleg lengyelül, de időnként angolul is írva blogot vezet, 2021-ben könyve is várható a témában. A lengyel tolkienita közösség meghatározó alakja: idegenvezetőként tolkien tematikájú utazásokat szervez, fórumot és tünde nyelvekkel foglalkozó weboldalt üzemeltet, könyveket fordít. A Tolkien ősök eredetéről, családfájáról és a közösségi munkáról beszélgettünk.

Mióta foglalkozol Tolkien őseivel?

2010 körül fogtam bele a kutatásba. Ekkor tudatosult bennem, hogy mindeddig senki sem vezette vissza, pontosan honnan érkezett a Tolkien család Angliába a 18. században. Rájöttem, hogy a német és angol kutatóknak nehézséget okozhat hozzáférni a megfelelő a dokumentumokhoz és gyűjteményekhez, mivel már az első kutatásom során megállapítottam, a Tolkien név nem Szászországban bukkant fel először (ahogy a Tolkien család állította), hanem Kelet-Poroszországban (amelynek területén ma Lengyelország és Oroszország osztozik). Hivatásomnak és feladatomnak tekintetem e rejtély feltárását.

Foglalkoztál korábban is családfakutatással – esetleg a sajátoddal?

Igen, mondhatjuk, hogy a saját családom kutatásával kezdtem. Az édesapám családja lengyelországi Galiciából származik (amelyet Galícia és Lodóméria királyságként is ismerhettek), édesanyám révén pedig sziléziai vagyok Felső-Sziléziából, amely 700 éven át a német ajkú országok részeként kívül esett Lengyelország határain. A családom mindkét ága kedvét lelta a régi okiratok, fényképek, családfák gyűjtésében, így már gyermekként sokat tudtam a felmenőimről. Egyetemi éveim kezdetén belefogtam az egyházi és egyéb nyilvántartások tanulmányozásába, hogy tovább mélyítsem a családtörténeti ismereteimet. Ma egyes ágakon már egészen a XVII. századig vissza tudom vezetni a családfámat, és DNS-alapú leszármazási vizsgálatokba is belefogtam.

Van különbség a két kutatás között?

Igen, a kettő nagyban különbözik egymástól. J. R. R. Tolkien származásának kutatásában van valami csodálatos, egy fényes csillag ragyogja be az ősei útját. Bár a Tolkien család nem nemesi származású, a nevük annyira ritka és szokatlan, hogy könnyűszerrel követhető az angliai, gdański és poroszországi feljegyzésekben, amelyek túléltek minden vészt, háborút és népvándorlást (bizonyára tudjátok, hogy Kelet-Poroszországot és Gdańskot erősen megviselték a második világháború borzalmai). Az én családomról nem maradt fent ilyen sok feljegyzés. A Tolkien családot férfión keresztül visszavezetnem a

XVI. századig (és tudomásom van néhány XV. századi családtagról is). A saját családomat férfión keresztül a XIX. század első feléig tudtam visszavezetni.

Mi volt a legnagyobb meglepetés a kutatásod során?

Kettő is volt: az egyik, amikor XVIII. századi londoni iratokból kiderült, hogy J. R. R. Tolkien egyik felmenője, John Benjamin Tolkien (1752–1819) a lengyelországi Gdańsk városából érkezett Londonba 1770 körül. A másik meglepetés pedig az volt, amikor felfedeztem, hogy a Tolkien és a Derdziński családok genetikai rokonságban állnak egymással – mindkettő az R-Z92 SNP haplocsoportoz tartozik, vagyis az őseink balti poroszok voltak.

Milyen érzés, hogy van közös ősed a Tolkien családdal?

A közös ősről valószínűleg a bronzkorban élt, így nem érzek semmi különlegeset. A DNS-alapú leszármazási vizsgálatok csak azt mutatják meg, mikor élt a közös ősről, nem arra adnak választ, hogy ki kivel áll rokonságban. Ilyen értelemben mindenki rokon, az egész emberiség egy nagy család.

Megosztod a kutatásaid eredményét a Tolkien családdal? Érdeklis őket?

Ó, igen! Már a kutatásom korai szakaszától fogva együttműködöm a Tolkien család néhány tengeren túli tagjával. Többek között megosztom a felfedezéseimet J. R. R. Tolkien unokájával, Michael Tolkiennel is (ő a Professor második gyermekének, Michael Tolkiennak a fia), aki több szempontból is rengeteget segített.

Fotó: Elżbieta Musialik

